

Боротьба в інформаційній та культурній царинах: що думають українці про державну мовну політику та пропаганду на тлі агресії РФ

Опитування методом face-to-face проведено Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва спільно з Центром політичної соціології за підтримки John Fell Oxford University Press Research Fund впродовж 7–15 травня 2022 р. Загалом було опитано 1000 респондентів за вибіркою, що репрезентує доросле населення семи західних (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області) та чотирьох центральних (Вінницька, Кіровоградська, Хмельницька, Черкаська області) областей України. Вибірка репрезентативна за такими показниками, як стать, вік, тип поселення та область проживання. Максимальна випадкова похибка вибірки не перевищує 2,2%.

Для порівняння використані дані опитувань, проведених Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва у лютому та грудні 2021 року та лютому 2022 року в тих самих регіонах України.

Це опитування було проведене з розумінням обмежень для подібних досліджень, які з'явилися внаслідок російської агресії, руйнувань завданих агресором та вимушеної евакуації мільйонів громадян. Проте порівняння результатів цього опитування із даними довоєнних опитувань у тих самих областях дають нам підстави робити спостереження та висновки про зміни в українському суспільстві, які сталися протягом перших 90 днів війни. Обґрунтування вибірки цього опитування міститься у пресрелізі після результатів.

Зміст

Основні результати дослідження.....	2
1. Мовна політика.....	2
• Чи «на часі» проблема використання мов в Україні?.....	2
• Чи підтримують українці запровадження обов'язковості державної мови у сфері обслуговування 2	
• Чи порушуються, на думку українців, права тих, хто говорить українською чи мовами меншин? 4	
• Якою мовою має здійснюватися освіта в Україні?.....	4
2. Вразливість до дезінформації та свобода слова.....	5
• Підтримка пропагандистських меседжів: НАТО, Революція Гідності, «зовнішнє управління», заборона російських культурних продуктів.	5
• Чи можна задля безпеки обмежувати свободу слова?.....	6
Таблиці розподілів відповідей респондентів.....	8
1. Мовна політика.....	8
2. Пропаганда та свобода слова.....	9
Обґрунтування вибірки опитування.....	11

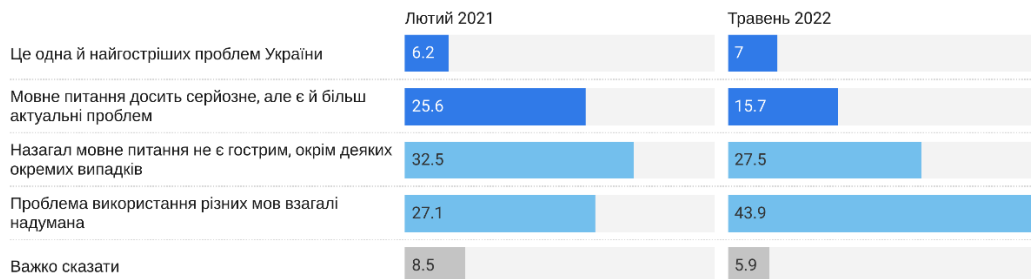
Основні результати дослідження

1. Мовна політика

- Питання використання різних мов в Україні вважають одними з найгостріших в державі лише 7% жителів Заходу та Центру України. Ще близько 16% кажуть, що це питання досить важливе, але при цьому вважають, що в країні є більш актуальні проблеми. 70% респондентів не вважають цю проблему гострою: близько 28% зазначають, що вона актуальна лише в деяких окремих випадках, а 44% схиляються до думки, що проблема використання різних мов взагалі надумана.

При цьому порівняно з 2021 роком сприйняття важливості мовної проблеми знизилася: тоді її вважали так чи інакше актуальною близько 32% респондентів Заходу та Центру країни. Натомість зросла впевненість у тому, що ця проблема взагалі надумана (з 27% до 44%). Такі результати ще раз доводять, що нібито наявні існуючі мовні протиріччя всередині українського суспільства, які намагається роздмухувати російська пропаганда, насправді є штучними.

На Вашу думку, наскільки гострим в Україні є питання використання різних мов, якщо порівнювати її з іншими проблемами?

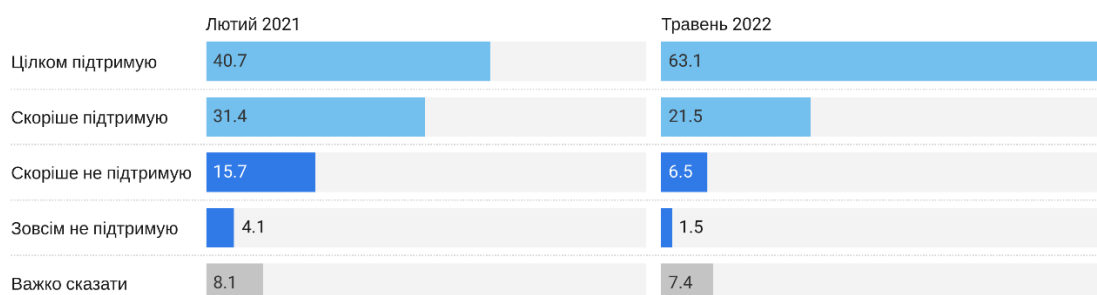

Опитування методом face-to-face було проведене Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва спільно з Центром політичної соціології протягом 7-15 травня 2022 р. Загалом було опитано 1000 респондентів за вибіркою, що репрезентує доросле населення Заходу (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області) та Центру (Вінницька, Кіровоградська, Хмельницька, Черкаська області) України. Вибірка репрезентативна за такими показниками як стать, вік, тип поселення та область проживання. Максимальна випадкова похибка вибірки не перевищує 2,2%.

Source: Фонд "Демократичні ініціативи" • Created with Datawrapper

- 85% мешканців Центру та Заходу України підтримують запровадження обов'язкового використання державної української мови у сфері обслуговування. Проти – лише близько 8%, ще 7% не визначилися. Порівняно з лютим 2021 року підтримка такого заходу державної політики зросла – минулоріч 72% мешканців цих же регіонів підтримували нову норму «мовного закону», а противників було близько 20%

Чи підтримуєте Ви запровадження обов'язкового використання державної української мови у сфері обслуговування?

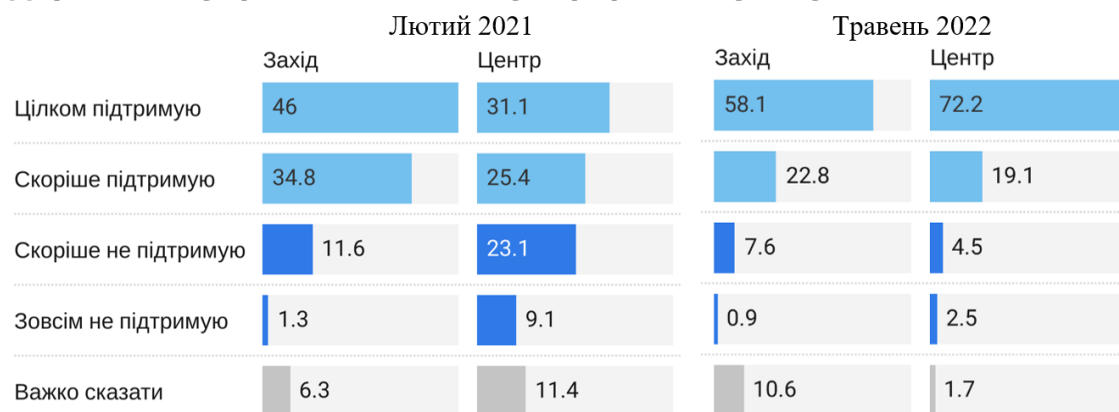

Опитування методом face-to-face було проведене Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва спільно з Центром політичної соціології протягом 7-15 травня 2022 р. Загалом було опитано 1000 респондентів за вибіркою, що репрезентує доросле населення Заходу (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області) та Центру (Вінницька, Кіровоградська, Хмельницька, Черкаська області) України. Вибірка репрезентативна за такими показниками як стать, вік, тип поселення та область проживання. Максимальна випадкова похибка вибірки не перевищує 2,2%.

Source: Фонд "Демократичні ініціативи" • Created with Datawrapper

Однією з важливих змін є те, що мешканці Центрального регіону стали навіть більш консолідованими у підтримці державної мови у сфері обслуговування, аніж мешканці Заходу України. Серед жителів Центрального регіону 72% цілком підтримують такий захід (ще 19% скоріше підтримують), а серед мешканців Заходу України 58% цілком підтримують (і ще 23% – скоріше підтримують). Минулоріч, навпаки, мешканці Центру України були більш поміркованими.

Чи підтримуєте Ви запровадження обов'язкового використання державної української мови у сфері обслуговування?

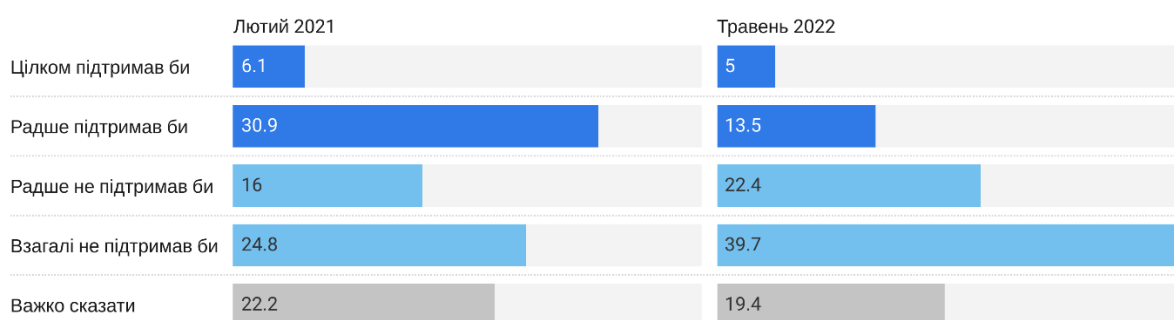

Опитування методом face-to-face було проведене Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва спільно з Центром політичної соціології протягом 7-15 травня 2022 р. Загалом було опитано 1000 респондентів за вибіркою, що репрезентує доросле населення Заходу (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області) та Центру (Вінницька, Кіровоградська, Хмельницька, Черкаська області) України. Вибірка репрезентативна за такими показниками як стать, вік, тип поселення та область проживання. Максимальна випадкова похибка вибірки не перевищує 2,2%.

Source: Фонд "Демократичні ініціативи" • Created with Datawrapper

- **Близько 18% українців у Центрі та на Заході країни могли б підтримати рішення про надання офіційного статусу на місцевому рівні іншим мовам, окрім української** (якщо в їхній місцевості частина мешканців сприймає іншу мову як рідну). Таке рішення для певної частини громадян може бути прийнятним з огляду на його зовнішню демократичність, однак більшість (62%) розуміє, що схожі заходи, зокрема за зовнішнього сприяння з боку країни-агресорки, становитимуть небезпеку для держави, а тому не підтримують подібні ідеї. Більше того, війна загострила несприйняття таких ідей, і підтримка аналогічних потенційних рішень місцевої влади істотно знизилася порівняно з минулим роком.

Чи підтримали б Ви рішення місцевої влади про використання поряд з українською іншої мови, яку частина мешканців Вашого населеного пункту вважає рідною?

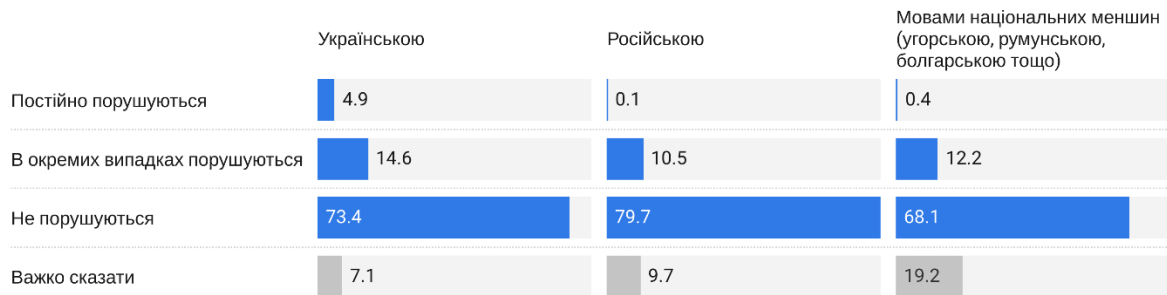

Опитування методом face-to-face було проведене Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва спільно з Центром політичної соціології протягом 7-15 травня 2022 р. Загалом було опитано 1000 респондентів за вибіркою, що репрезентує доросле населення Заходу (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області) та Центру (Вінницька, Кіровоградська, Хмельницька, Черкаська області) України. Вибірка репрезентативна за такими показниками як стать, вік, тип поселення та область проживання. Максимальна випадкова похибка вибірки не перевищує 2,2%.

Source: Фонд "Демократичні ініціативи" • Created with Datawrapper

- **На думку переважної більшості громадян у Центральному та Західному регіонах України, в Україні не порушуються права ані тих, хто говорить українською, ані тих, хто говорить російською, ані тих, хто говорить мовами національних меншин.** Лише близько 10–12% респондентів вважають, що права «російськомовних» чи права меншин у цьому сенсі в окремих випадках порушуються. Важливим спостереженням тут є те, що часто ті самі респонденти говорили одночасно про всі мовні групи, що їхні права порушуються. Можна припустити, що цим громадянам притаманне незадоволення іншого характеру (наприклад, соціально-економічного), яке вони висловлюють, відповідаючи на запитання про порушення прав мовних груп. А отже, це ще один доказ, що порушення мовних прав меншин, яке роздухує російська пропаганда, є штучним.

На Вашу думку, чи порушуються в Україні права громадян, які говорять такими мовами:

Опитування методом face-to-face було проведене Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва спільно з Центром політичної соціології протягом 7-15 травня 2022 р. Загалом було опитано 1000 респондентів за вибіркою, що репрезентує доросле населення Заходу (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області) та Центру (Вінницька, Кіровоградська, Хмельницька, Черкаська області) України. Вибірка репрезентативна за такими показниками як стать, вік, тип поселення та область проживання. Максимальна випадкова похибка вибірки не перевищує 2,2%.

Source: Фонд "Демократичні ініціативи" • Created with Datawrapper

- **75% мешканців Центру та Заходу України вважають, що навчання і в школі, і у вищих навчальних закладах має здійснюватися лише державною мовою.** Ще близько 15% вважають, що навчання мовами меншин можливе на ранніх етапах (у початкових класах), але на пізніших етапах – лише українською мовою.

Ідею дозволити навчання мовами меншин на усіх рівнях підтримують лише 2% респондентів. Опитування Фонду «Демократичні ініціативи» в Одеській та Харківській областях влітку 2021 року показували, що ідея дозволити навчання іншими мовами, окрім державної, не має підтримки більшості у цих регіонах – близько 29–30% (майже така сама частка в цих регіонах виступала за навчання українською на всіх рівнях).

Як Ви вважаєте, якою мовою має відбуватися навчання дітей?

Опитування методом face-to-face було проведене Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва спільно з Центром політичної соціології протягом 7-15 травня 2022 р. Загалом було опитано 1000 респондентів за вибіркою, що репрезентує доросле населення Заходу (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області) та Центру (Вінницька, Кіровоградська, Хмельницька, Черкаська області) України. Вибірка репрезентативна за такими показниками як стать, вік, тип поселення та область проживання. Максимальна випадкова похибка вибірки не перевищує 2,2%.

Source: Фонд "Демократичні ініціативи" • Created with Datawrapper

2. Вразливість до дезінформації та свобода слова

- Обираючи з-поміж двох протилежних пояснень причин російського вторгнення, абсолютна більшість респондентів (близько 88%) погодилися, що війна є наслідком агресивної зовнішньої політики РФ. Лише близько 7% підтримали пропагандистську тезу про те, що справжньою причиною російського вторгнення було прагнення України вступити до НАТО. При цьому немає вікових відмінностей у підтримці цієї пропагандистської тези. Тобто і серед наймолодшого, і серед старших поколінь є певна, хоч і дуже невелика, частка людей, які підтримують цю тезу російської пропаганди, яка виправдовує воєнне вторгнення на територію України.

Оберіть, будь ласка, з двох протилежних за змістом інтерпретації подій чи дій держави ту, яка найбільше відображає вашу особисту думку

Опитування методом face-to-face було проведене Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва спільно з Центром політичної соціології протягом 7-15 травня 2022 р. Загалом було опитано 1000 респондентів за вибіркою, що репрезентує доросле населення Заходу (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області) та Центру (Вінницька, Кіровоградська, Хмельницька, Черкаська області) України. Вибірка репрезентативна за такими показниками як стать, вік, тип поселення та область проживання. Максимальна випадкова похибка вибірки не перевищує 2,2%.

Source: Фонд "Демократичні ініціативи" • Created with Datawrapper

- Мешканці Центру та Заходу України, як і у попередні роки, у абсолютній більшості (78%) сприймають події Майдану 2013-2014 років як Революцію Гідності, справедливе повстання народу проти авторитарної влади. Російська пропаганда, яка намагалася затаврувати Революцію Гідності як незаконний державний переворот, не була переконливою для мешканців досліджуваних регіонів.

Оберіть, будь ласка, з двох протилежних за змістом інтерпретації подій чи дій держави ту, яка найбільше відображає вашу особисту думку

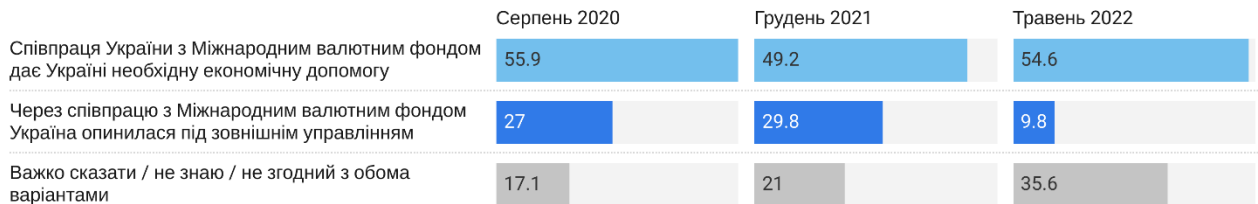

Опитування методом face-to-face було проведене Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва спільно з Центром політичної соціології протягом 7-15 травня 2022 р. Загалом було опитано 1000 респондентів за вибіркою, що репрезентує доросле населення Заходу (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області) та Центру (Вінницька, Кіровоградська, Хмельницька, Черкаська області) України. Вибірка репрезентативна за такими показниками як стать, вік, тип поселення та область проживання. Максимальна випадкова похибка вибірки не перевищує 2,2%.

Source: Фонд "Демократичні ініціативи" • Created with Datawrapper

- Зміни відбулися в сприйнятті російського пропагандистського меседжу про те, що співпраця з західними країнами та міжнародними організаціями ставить Україну під зовнішнє управління. Розуміння того, що така співпраця дає Україні потрібну економічну допомогу, не зросло, та залишається на рівні близько 55%. Однак знизилася підтримка меседжу, що така співпраця ставить Україну в залежність від партнерів – від майже 30% ще у грудні 2021 року до близько 10% нині. Натомість зросла частка тих, хто не має визначеної думки щодо цього питання (майже 36%).

Оберіть, будь ласка, з двох протилежних за змістом інтерпретації подій чи дій держави ту, яка найбільше відображає вашу особисту думку

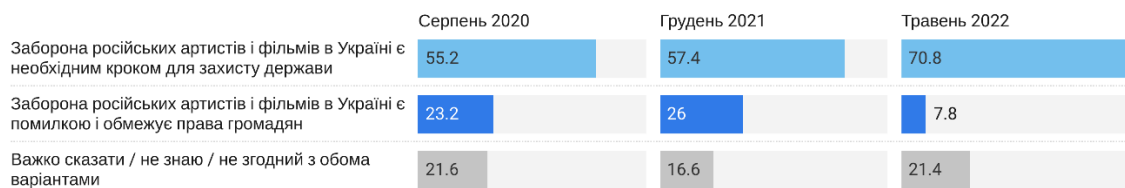

Опитування методом face-to-face було проведене Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва спільно з Центром політичної соціології протягом 7-15 травня 2022 р. Загалом було опитано 1000 респондентів за вибіркою, що репрезентує доросле населення Заходу (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області) та Центру (Вінницька, Кіровоградська, Хмельницька, Черкаська області) України. Вибірка репрезентативна за такими показниками як стать, вік, тип поселення та область проживання. Максимальна випадкова похибка вибірки не перевищує 2,2%.

Source: Фонд "Демократичні ініціативи" • Created with Datawrapper

- Змінилося ставлення українців і до російського культурного продукту в українському інформаційному та культурному просторі. До повномасштабного російського вторгнення у Центрі та на Заході України близько чверті громадян вважали, що заборона російських фільмів та артистів в Україні є помилковим рішенням. Нині 71% мешканців цих регіонів погоджується, що це є необхідним кроком для безпеки держави, і тільки 8% досі вважають, що таке рішення є помилкою.

Оберіть, будь ласка, з двох протилежних за змістом інтерпретації подій чи дій держави ту, яка найбільше відображає вашу особисту думку

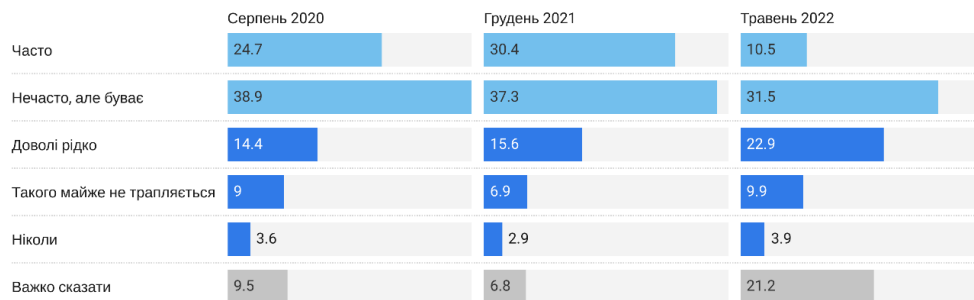

Опитування методом face-to-face було проведене Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва спільно з Центром політичної соціології протягом 7-15 травня 2022 р. Загалом було опитано 1000 респондентів за вибіркою, що репрезентує доросле населення Заходу (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області) та Центру (Вінницька, Кіровоградська, Хмельницька, Черкаська області) України. Вибірка репрезентативна за такими показниками як стать, вік, тип поселення та область проживання. Максимальна випадкова похибка вибірки не перевищує 2,2%.

Source: Фонд "Демократичні ініціативи" • Created with Datawrapper

- На тлі російського вторгнення певною мірою знизився скепсис громадян до інформації у медіа: якщо раніше близько 30% часто сумнівалися щодо правдивості повідомлень у ЗМІ або соцмережах, то зараз таких близько 11%. З одного боку, це стимулює довіру до повідомлень офіційних органів влади, які транслюються на єдиному телемарафоні, але з іншого боку, це може сприяти вразливості до дезінформації у соцмережах.

Чи часто буває так, що у Вас виникають сумніви щодо правдивості повідомлень у ЗМІ або соцмережах, які Ви читаєте?

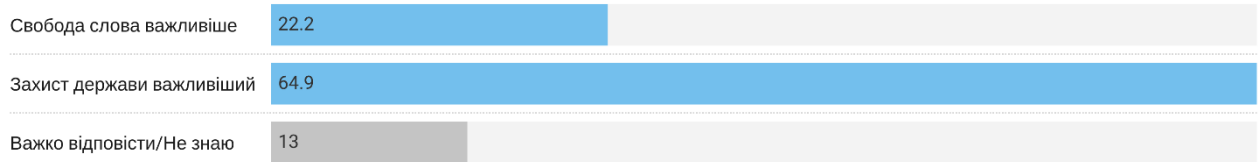

Опитування методом face-to-face було проведене Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва спільно з Центром політичної соціології протягом 7-15 травня 2022 р. Загалом було опитано 1000 респондентів за вибіркою, що репрезентує доросле населення Заходу (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області) та Центру (Вінницька, Кіровоградська, Хмельницька, Черкаська області) України. Вибірка репрезентативна за такими показниками як стать, вік, тип поселення та область проживання. Максимальна випадкова похибка вибірки не перевищує 2,2%.

Source: Фонд "Демократичні ініціативи" • Created with Datawrapper

- **В умовах війни Україна постає перед складним завданням з одного боку зберегти свободу слова, а з іншого – захищати інформаційний простір від дезінформації.** У нинішніх умовах, коли екзистенційна загроза для держави актуальна як ніколи, громадяни віддали пріоритет захисту держави (65%) над пріоритетом дотримання свободи слова (22%).

Що важливіше: свобода слова чи захист держави від дезінформації, яка може нашкодити її територіальній цілісності та національній безпеці?

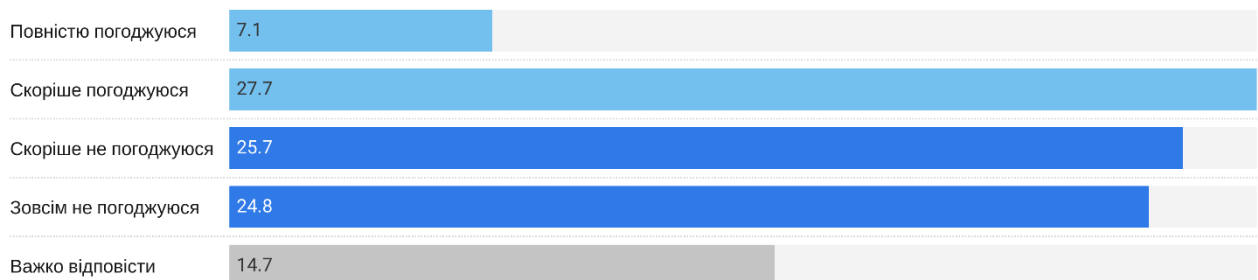

Опитування методом face-to-face було проведене Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва спільно з Центром політичної соціології протягом 7-15 травня 2022 р. Загалом було опитано 1000 респондентів за вибіркою, що репрезентує доросле населення Заходу (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області) та Центру (Вінницька, Кіровоградська, Хмельницька, Черкаська області) України. Вибірка репрезентативна за такими показниками як стать, вік, тип поселення та область проживання. Максимальна випадкова похибка вибірки не перевищує 2,2%.

Source: Фонд "Демократичні ініціативи" • Created with Datawrapper

- **Водночас більшість опитаних (51%) не погодилася з тим, що заради наведення порядку в країні можна тимчасово обмежити свободу слова (погодилися з цим – 35%).** Такий результат ще раз свідчить про потребу пошуку балансу між безпекою та свободою слова, а також необхідність для громадянського суспільства навіть у воєнний час відстежувати дії влади та запобігати необґрунтованим обмеженням свободи слова.

Чи погоджуєтесь Ви з твердженням, що заради наведення порядку в країні можна тимчасово обмежити свободу слова?

Опитування методом face-to-face було проведене Фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва спільно з Центром політичної соціології протягом 7-15 травня 2022 р. Загалом було опитано 1000 респондентів за вибіркою, що репрезентує доросле населення Заходу (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області) та Центру (Вінницька, Кіровоградська, Хмельницька, Черкаська області) України. Вибірка репрезентативна за такими показниками як стать, вік, тип поселення та область проживання. Максимальна випадкова похибка вибірки не перевищує 2,2%.

Source: Фонд "Демократичні ініціативи" • Created with Datawrapper

Таблиці розподілів відповідей респондентів

1. Мовна політика

1. На Вашу думку, наскільки гострим в Україні є питання використання різних мов, якщо порівнювати її з іншими проблемами?

	Лютий 2021	Травень 2022
Це одна й найгостріших проблем України	6,2	7,0
Мовне питання досить серйозне, але є й більш актуальні проблем	25,6	15,7
Назагал мовне питання не є гострим, окрім деяких окремих випадків	32,5	27,5
Проблема використання різних мов взагалі надумана	27,1	43,9
Важко сказати	8,5	5,9

**тут і далі порівняння з опитуваннями минулих років будуть проводитися базуючись на даних про відповіді респондентів з 11 нині досліджуваних областей. Тобто, у стовпчику «Лютий 2021» відображені не результати загалом по країні, а результати з тих 11 областей, у яких проводилося свіже опитування.*

2. Чи підтримуєте Ви запровадження обов'язкового використання державної української мови у сфері обслуговування?

	Лютий 2021	Травень 2022
Цілком підтримую	40,7	63,1
Скоріше підтримую	31,4	21,5
Скоріше не підтримую	15,7	6,5
Зовсім не підтримую	4,1	1,5
Важко сказати	8,1	7,4

	Захід	Центр
Цілком підтримую	58,1	72,2
Скоріше підтримую	22,8	19,1
Скоріше не підтримую	7,6	4,5
Зовсім не підтримую	0,9	2,5
Важко сказати	10,6	1,7

3. Чи підтримали б Ви рішення місцевої влади про використання поряд з українською іншої мови, яку частина мешканців Вашого населеного пункту вважає рідною?

	Лютий 2021	Травень 2022
Цілком підтримав би	6,1	5,0
Радше підтримав би	30,9	13,5
Радше не підтримав би	16,0	22,4
Взагалі не підтримав би	24,8	39,7
Важко сказати	22,2	19,4

На Вашу думку, чи порушуються в Україні права громадян, які говорять такими мовами:

4. Українською

	Лютий 2021	Травень 2022
Постійно порушуються	7,6	4,9
В окремих випадках порушуються	26,7	14,6
Не порушуються	49,7	73,4
Важко сказати	16,0	7,1

5. Російською

	Лютий 2021	Травень 2022
Постійно порушуються	1,6	0,1
В окремих випадках порушуються	24,2	10,5
Не порушуються	57,5	79,7
Важко сказати	16,7	9,7

6. Мовами національних меншин (угорською, румунською, болгарською тощо)

	Лютий 2021	Травень 2022
Постійно порушуються	1,1	0,4
В окремих випадках порушуються	26,1	12,2
Не порушуються	47,7	68,1
Важко сказати	25,1	19,2

7. Як Ви вважаєте, якою мовою має відбуватися навчання дітей?

	Закарпатська область, вересень 2020	Одеська область, липень 2021	Харківська область, липень 2021	11 областей, травень 2022
І в школі, і в вищих навчальних закладах – лише українською	49,6	26,9	29,2	74,7
У школі в початкових класах навчання може бути мовою національної меншини, в старших класах і вищих навчальних закладах – лише українською	29,1	16,1	10,9	15,0
У школі навчання може бути мовою національної меншини, а у вишах – лише українською	8,4	11,8	13,7	1,5
У в школі, і вищих навчальних закладах цілком можливе навчання мовами національних меншин	3,0	29,9	29,4	2,1
Важко сказати	10,0	15,3	16,9	6,7

2. Пропаганда та свобода слова

Оберіть, будь ласка, з двох протилежних за змістом інтерпретації подій чи дій держави ту, яка найбільше відображає вашу особисту думку (у кожній парі тверджень оберіть одне з висловлювань або варіант «Важко сказати / не знаю»):

1.

	%
Війна – це наслідок агресивної зовнішньої політики Росії	87,6
Війна – це наслідок прагнення України вступити в НАТО	6,8
Важко сказати / не знаю / не згодний з обома варіантами	5,6

2.

	Серпень 2020	Грудень 2021	Травень 2022
Події на Майдані у кінці 2013 – на початку 2014 року – це Революція Гідності, справедливе повстання народу проти авторитарної влади	82,9	74,8	77,9
Події на Майдані у кінці 2013 – на початку 2014 року – це незаконний державний переворот, захоплення влади групою озброєних людей	8,1	10,9	4,1

Важко сказати / не знаю / не згодний з обома варіантами	9,0	14,2	18,0
---	-----	------	------

3.

	Серпень 2020	Грудень 2021	Травень 2022
Співпраця України з Міжнародним валютним фондом дає Україні необхідну економічну допомогу	55,9	49,2	54,6
Через співпрацю з Міжнародним валютним фондом Україна опинилася під зовнішнім управлінням	27,0	29,8	9,8
Важко сказати / не знаю / не згодний з обома варіантами	17,1	21,0	35,6

	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60+ років
Співпраця України з Міжнародним валютним фондом дає Україні необхідну економічну допомогу	59,9	53,8	60,9	53,4	47,4
Через співпрацю з Міжнародним валютним фондом Україна опинилася під зовнішнім управлінням	9,4	9,5	10,7	10,2	9,5
Важко сказати / не знаю / не згодний з обома варіантами	30,7	36,7	28,4	36,4	43,1

4.

	Серпень 2020	Грудень 2021	Травень 2022
Заборона російських артистів і фільмів в Україні є необхідним кроком для захисту держави	55,2	57,4	70,8
Заборона російських артистів і фільмів в Україні є помилкою і обмежує права громадян	23,2	26,0	7,8
Важко сказати / не знаю / не згодний з обома варіантами	21,6	16,6	21,4

5. Чи часто буває так, що у Вас виникають сумніви щодо правдивості повідомлень у ЗМІ або соцмережах, які Ви читаете? (одна відповідь)

	Серпень 2020	Грудень 2021	Травень 2022
Часто	24,7	30,4	10,5
Нечасто, але буває	38,9	37,3	31,5
Доволі рідко	14,4	15,6	22,9
Такого майже не трапляється	9,0	6,9	9,9
Ніколи	3,6	2,9	3,9
Важко сказати	9,5	6,8	21,2

	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60+ років
Часто	14,8	12,4	13,1	8,7	5,5
Нечасто, але буває	35,5	32,0	31,0	30,6	29,2
Доволі рідко	21,7	29,6	28,0	25,2	14,2
Такого майже не трапляється	8,9	9,5	9,5	12,1	9,5
Ніколи	3,4	3,6	3,0	4,4	4,7
Важко сказати	15,8	13,0	15,5	18,9	36,8

6. Що важливіше: свобода слова чи захист держави від дезінформації, яка може нашкодити її територіальній цілісності та національній безпеці? (одна відповідь)

	%
Свобода слова важливіше	22,2
Захист держави важливіший	64,9

Важко відповісти/Не знаю	13,0
--------------------------	------

7. Чи погоджуєтесь Ви з твердженням, що заради наведення порядку в країні можна тимчасово обмежити свободу слова?

	%
Повністю погоджуюся	7,1
Скоріше погоджуюся	27,7
Скоріше не погоджуюся	25,7
Зовсім не погоджуюся	24,8
Важко відповісти	14,7

Обґрунтування вибірки опитування

У зв'язку із російським вторгненням в Україну у низці регіонів неможливо було провести опитування громадської думки у зв'язку з масштабною евакуацією населення. Тому було ухвалено рішення опитувати ті регіони, які з точки зору безпеки та демографічної структури зазнали мінімальних змін. Так, згідно дослідженню «Українці та війна», проведеному 9–11 квітня 2022 року дослідницькою панеллю «Власна думка» компанії Research.ua, найбільше українців залишилися у своєму місці проживання на Заході (90,9%) та Центрі (89,7%). Водночас найбільше вимушених переселенців переїхали зі Сходу (62,6%) та Півночі (32,8%)^[1].

Згідно з планом дослідження було реалізовано квотну вибірку дорослого населення Західного та Центрального регіонів України (18+). Планувалося опитати 1000 респондентів, які за областями України, типом поселення, віком та статтю репрезентують місцеве населення Заходу та Центру України.

На першому ступені формування квотної вибірки 1000 анкет розподілялися пропорційно чисельності населення (18+) між 11 областями України згідно даним Державного реєстру виборців на 1 лютого 2022 року (табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл генеральної та вибіркової сукупності основної вибірки по областях України, у % і респондентах

Області України	Чисельність виборців (18+)	Частка в генеральній сукупності (%)	Планова кількість опитаних
1. Вінницька	1216795	11,13	111
2. Волинська	767910	7,02	70
3. Закарпатська	942284	8,62	86
4. Івано-Франківська	1051565	9,62	96
5. Кіровоградська	722291	6,62	66
6. Львівська	1918756	17,55	176
7. Рівненська	858153	7,84	79
8. Тернопільська	810142	7,42	74
9. Хмельницька	992418	9,08	91
10. Черкаська	964161	8,81	88
11. Чернівецька	688218	6,29	63
<i>Всього</i>	<i>10932693</i>	<i>100</i>	<i>1000</i>

На другому ступені відбору на основі типології міст і районів кожної області були відібрані міста та райони для опитування. Опитування буде проведено у всіх обласних центрах

пропорційно чисельності виборців в цих поселеннях. В кожній області анкети опитування розподіленні між обласними центрами, іншими містами та селами пропорційно чисельності населення в цих типах поселень згідно даним Державної служби статистики України^[2]. Із міст обласного та районного підпорядкування в кожній області було відібрано по одному місту та 1–2 сільські райони.

На **третьому ступені** відбору в кожному із сільських районів були відібрані села для опитування (випадковим чином), а в містах по 1–10 вулиці для опитування. Всього опитування проводилося в 22 містах і 19 селах. При формуванні вибіркової сукупності по кожному місту і селам кожної області були розраховані квоти за статтю і віком респондентів, щоб їх структура відповідала соціально-демографічним параметрам даної області. Завдання репрезентації в соціально-демографічному відношенні кожного включеного до опитування міста та сіл не ставилось, оскільки кожне це поселення представляє у вибірці не само себе, а певний тип села, малого чи великого міста.

^[1] https://i-soc.com.ua/assets/files/news/2022/zvit_170422.pdf

^[2] Statistical publication "Number of Present Population of Ukraine, as of January 1, 2021". Kyiv: State Statistics Service of Ukraine.